

The party-electoral dimension of the formation of local self-government bodies

The party-political aspects of the formation and functioning of local self-government bodies are considered. The peculiarities of electoral systems applied at the local level are analyzed. The factors determining the choice of a certain type of election procedure are determined. The dependence between the population of the community, the quantitative composition of the local self-government body and the way of its formation are studied.

Keywords: parties, elections, electoral systems, bodies of local self-government, candidates, deputies, constituencies, administrative-territorial units.

Partyjno-elektoralny pomiar kształtowania samorządu terytorialnego

Uwzględniono partyjno-polityczne aspekty tworzenia i funkcjonowania organów samorządu lokalnego. Analizowane są specyfiki systemów wyborczych stosowanych na poziomie lokalnym. Omówiono czynniki decydujące o wyborze określonego rodzaju procedury wyborczej. Badana jest zależność między populacją społeczności, składem ilościowym organu samorządu terytorialnego oraz sposobem jego powstawania.

Słowa kluczowe: partie, wybory, systemy wyborcze, organy samorządu terytorialnego, kandydaci, posłowie, okręgi wyborcze, jednostki administracyjno-terytorialne.

Партійно-електоральний вимір формування органів місцевого самоврядування

Розглянуто партійно-політичні аспекти формування та функціонування інститутів місцевого самоврядування. Проаналізовано специфіку виборчих систем, які застосовувалися на місцевому рівні. Визначено чинники, які детермінували вибір конкретної процедури виборів. Досліджено залежність між населенням території, кількісним складом інституту місцевого самоврядування та способом його формування.

Ключові слова: партія, вибори, виборча система, інститути місцевого самоврядування, кандидат, депутат, виборчий округ, адміністративно-територіальна одиниця.

Organy samorządu reprezentują władzę terytorialnej wspólnoty, działają w jej imieniu i na jej rzecz. Zgodnie z warunkami lokalnej autonomii organy samorządu mają szeroką swobodę w zarządzaniu w ramach подведомственной im terenie i użyć jej w celu zapewnienia wysokich standardów socjalnych życia obywateli, realizacji ich osobistych, politycznych, ekonomicznych, społecznych i innych praw i wolności¹.

Samorząd jest obowiązkowe instytucją, z rozwiązaniem którego nie może nie liczyć się ludności terytorium, w ramach którego jest realizowany. Taka wyraźny instytucjonalny charakter, obecność specyficznego urzędu, który wykonuje miejskiej władzy, pokój z łazienką (materialno-finansowa, nadanie samorządu нормотворческими funkcji (w zakresie przekazanych im przez państwo funkcji, organy samorządu terytorialnego mogą wydawać przepisy lokalnego charakteru) ma duży wpływ władzy na ziemi, przy tym mogą wystąpić takie sytuacje, gdy samorzady będą pracować nieefektywnie, pracownicy mogą nadużywać swoich uprawnień, co destrukcyjnie wpływa na dobrobyt społeczności, odpowiednio duże znaczenie ma właściwie proces kształtowania organu samorządu terytorialnego. W rzeczywistości czynniki, które na niego wpływają rozważmy w tym temacie.

Większość przedstawicieli demokratycznej opinii publicznej w krajach rozwiniętych krajach europejskich uważa, że lokalne problemu nie da się rozwiązać неполитическими metodami. Rozwiązania określonego problemu (np. o remoncie szkoły z internatem), być może głównie przez przyjęcie przez organ samorządu terytorialnego jakiegokolwiek administracyjno-technicznego rozwiązania. Ale kiedy rodzi się pytanie, czy w ogóle robić ten remont i ile to kosztuje itd, itp., to do jego rozwiązania są nie tylko rozwiązania techniczne, ale i wola polityczna tego organu. W polsce ponad uważa się, że najlepsze opcje decyzji administracyjnych określony tylko konkretnych okoliczności, a nie względy polityki lokalnej.

Ale partie polityczne nie tylko reprezentują interesy różnych grup, ale i sporządza i uzasadniają ich ideologicznie – w postaci zorganizowanych programowych wymagań w zakresie kształtowania strategii rozwoju społeczeństwa, polityki państwa w ogóle. Nie tylko wyrazem pełnych społecznych interesów, partie organizują i przedstawiają je w politycznym spektrum, na czele walki w wyborach za prawo do uczestnictwa w kształtowaniu i realizacji polityki państwa, przyczyniając się do rozwoju aktywności politycznej obywateli². Aby bardziej precyzyjnie określić właściwą rolę partii politycznych Ukrainy w wyborach lokalnych, należy szczegółowo analizować odpowiednią praktykę w demokratyczny krajach europejskich.

¹ Л.Богачова, Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування за порушення прав людини w: Проблеми удосконалення правового регулювання місцевого самоврядування в Україні: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 25 травня 2004 р., ред. Ю.Битяк, Харків 2004, s.207.

² П.Ворона, Місцеве самоврядування і політичні партії в Україні, Харків 2008, s.165.

Podstawy lokalnej polityki w tych krajach opracowuje się na lokalnych wyborach, w których partie polityczne i ich bloki oferują wyborcom swoje rozwiązania lokalnych problemów. Dlatego system lokalny wyborów tutaj opiera się na głębokie tradycje partyjne³. Organizacyjno-polityczna praca z członkami terytorialnej wspólnoty wymaga głębokiej wiedzy od partyjnych menedżerów. Na przykład w Republice Federalnej Niemiec (RFN) z jej tradycji demokratycznych czasami brakuje kandydatów na stanowiska partyjne, które совмещали działalność społeczną, wiedzę i intuicję, nie mówiąc już o partyjnych kandydatów w gminnych rad. Przecież od członka partii w organach samorządu terytorialnego wymagana jest stała współpraca i zainteresowanie jak najszerszego spektrum problemów gospodarczej, społecznej i innych dziedzin życia. Dlatego w RFN szczególną uwagę zwraca się na dobór kandydatów na wybrane stanowiska wśród partyjnych działaczy, ponieważ tylko partie mają prawo je polecić do władz lokalnych⁴.

Udział w kształtowaniu woli politycznej obywateli wymaga od partii pełnienia funkcji pośrednika między lokalnymi interesami i nad regionalnymi lub krajowymi organami władzy. Do procesu kształtowania woli politycznej, który realizują partie, odnosi się i wyznaczanie nowych celów i kierunków polityki lokalnej. Partii od czasu do czasu przeglądać wykonaną pracę; czuć nad nowymi problemami, aby nie wypuścić ze swojego uwagę tych problemów, które niepokoją mieszkańców. Martwią się o lokalne interesy, aby zasłużyć na uznanie wyborców, dążą do osiągnięcia tego celu współpracy swoich frakcji i organizacji partyjnych⁵.

W tym samym czasie partie polityczne nie są panaceum na wszystkie bolączki w samorządzie lokalnym, a jedynie narzędziem do realizowania skutecznej polityki miejskiej.

Zgodnie z pkt. 1, art. 21 Ustawy zasadniczej RFN, partie biorą udział w kształtowaniu woli politycznej narodu. Na poziomie lokalnym to oznacza kształtowanie partyjnej pozycji względem celów/problemów i interesów społeczności lokalnych i tym podobne. Oświadczył, bliskość do ludzi wymaga orientacji wewnętrznej pracy na dialog z różnymi grupami społecznymi⁶.

Konflikty występujące na poziomie lokalnym, partie polityczne powinny rozwiązywać otwarcie, co uzyskuje się poprzez upolitycznienie i demokratyzację samorządu terytorialnego. Zagraniczne doświadczenia pokazują, że polityczny interes obywateli występuje wtedy, gdy mają informacje na temat oficjalnych i alternatywnych projektów uchwał i gdy lokalne problemy dotyczą ich bezpośrednio. To prowadzi do tego, że oficjalne projekty uchwał nie mają wyłącznego prawa na rozwiązanie problemu, a zmuszają autorów poddać ich optymalizacji, w tym poprzez rozpatrzenia alternatywnych zdań od społeczeństwa.

We Francji partie odgrywają znaczącą rolę w wyborach lokalnych. Jeśli gmina jest niewielka to duże znaczenie w wyborach mają osobowości, ale jeśli to miasto liczące ponad 10-15 tys. mieszkańców, to dużą rolę odgrywają partie.

³ H.Daalder, P. Mair, *Western European Party Systems: Continuity and Change*. - London 1993, s.198.

⁴ Н.Сауров, Германские партии и "партийное государство", "Право и политика", 2001 г.4, с. 19-25.

⁵ В.Куйбіда, Місцеве самоврядування України в контексті розвитку місцевої демократії, Хмельницький 2008, с.310.

⁶ Н.Сауров, Германские партии... с.21.

Weźmemy, na przykład, małe miasto, gdzie wybierany 49 miejskich radnych. Każda ze stron przedstawia swoją listę i w nią powinno być 49 nazwisk. Na czele podobna lista przyszły burmistrz miasta. W drugiej rundzie partia, która otrzyma najwięcej głosów wyborców, tworzy większość i burmistrzem zostanie ten, kto stoi na czele listy⁷. W ogóle polityka Francji w sprawie organizacji samorządu terytorialnego prowadzona jest w dwóch kierunkach: dekoncentracji – szersze delegowanie przez państwo swoich funkcji administracyjnych na miejsca, i decentralizacji – przekazywanie przez państwo części swoich władczych uprawnień lokalnych organów samorządu⁸.

W oparciu Polskiej koncepcji reformy samorządu terytorialnego⁹ jest pomysł, że nie „zarządzanie” jest funkcją państwa, a tylko stworzenie stabilnych warunków dla działalności osób, przedsiębiorstw lub grup obywateli. Tworzenie samorządu było podstawą dla wszystkich innych reform w Polsce. Pierwszym krokiem w tym kierunku było utworzenie w 1990 r. samorządowy gmin – najmniejszych i podstawowych jednostek samorządu terytorialnego. Gmina jest podstawową jednostką samorządu lokalnego i terytorialnego podziału państwa. Zakresem jej kompetencji są wszystkie zadania, które nie są zabezpieczone innymi organami władzy publicznej. Gmina – najmniejsza wspólnota mieszkańców, która jest osobą prawną, ma prawnie przypięty samodzielność, a także majątek i dochody, którymi ma prawo rozporządzać według własnego uznania i na własną odpowiedzialność.

Powiat – to jest lokalna społeczność, która obejmuje ludność i terytorium kilku gmin. Działalność powiatu mająca na celu zaspokojenie potrzeb władz starostwa społeczności skali, wyższej od poziomu gminy. Zadaniem powiatu jest udzielanie takich usług, które w społeczności większej niż gmina są bardziej efektywne i skuteczne. W przeciwieństwie do gmin, powiat wykonuje tylko te zadania, które są zamocowane za nim prawnie. Przepisy bardzo szczegółowo dzielą zadania gminy i powiatu.

Województwo jest regionalnym stowarzyszeniem, a także największą jednostką terytorialnego podziału kraju. Głównym zadaniem 16 samorządów województw jest promowanie rozwoju regionalnego w państwie. Działalność województwa skierowana nie na bezpośrednią obsługę mieszkańców (to sprawią gmina i powiat), a na długoterminowe działania regionalnej skali.

Wysuwać kandydatów mogą partie polityczne, organizacje społeczne oraz wyborcy. Ostatnie dla wysuwania kandydatur powinny tworzyć wyborczy komitet w składzie co najmniej 5 osób. Lista kandydatów w okręgu w gminie do 20 tys. mieszkańców musi mieć tylu kandydatów, ile przewidziano w nim miejsc, a w gminie, gdzie ponad 20 tys. ludności, – nie mniej niż 5 kandydatów. Dokładnie tak, stymuluje tworzenie koalicji, które są niezbędne do tworzenia większości. Kandydować można tylko w jednym okręgu i tylko z jednej listy. Ale listy wyborcze

⁷ П.Ворона, Дихотомія політичних уподобань як наслідок недосконалості виборчої системи України в Теорія і практика державного управління: зб. наук. пр., ред. Ю. Амосов. – Харків 2005, nr 2 (11), s. 32-36.

⁸ Реформа для людини: збірник матеріалів про шляхи реалізації адміністративно-територіальної реформи в Україні, ред. А. Москалюк, Київ 2005, s.216

⁹ П. Ворона, Місцеве самоврядування і політичні партії в Україні, Харків 2008, s.165.

w Polsce są otwarte, głosując na partię polityczną, społeczny komitet wyborczy lub blok bezpartyjnych, wyborca stawia znak przeciwko konkretnemu nazwiska na liście partii, tym samym tworząc kolejność kandydatów na liście do otrzymania mandatu deputowanego. Dlatego ten, kto był pierwszym w wyborczym liście partii lub innego podmiotu wyborów, może uzyskać inne miejsce na podstawie wyników wyborów.

Istotną cechą organów samorządu terytorialnego w chwili obecnej jest to, że ich wyznaczenie odbywa się za bezpośredniego lub pośredniego udziału wspólnoty terytorialnej przez partie polityczne, które działają w ramach odpowiednich administracyjno-terytorialnych formacji. Zazwyczaj dzieje się to wyłącznie poprzez wybory. Wybory będziemy rozumieć jako demokratyczną procedurę tworzenia okresowych lub nadzwyczajnej zmiany składu osobowego organów państwowej (ustawodawczej) lub przedstawiciel władzy, sposób ustalania kręgu urzędników, a co najważniejsze - uznanie ich legalnych uprawnień poprzez wolnej woli obywateli w drodze głosowania na kandydatów, które zostały wysunięte według ustawowych zasad¹⁰.

Europejska Karta samorządu terytorialnego nalega na elekcyjności jako jedynym sposobie tworzenia lokalnych rad¹¹. Wybory są nieodłącznym atrybutem demokratycznego społeczeństwa, właśnie poprzez wybory w nim się dzieje i reprodukcję legitymacje władczych instytucji samorządu terytorialnego.

Sami formy i metody organizacji i przeprowadzenia wyborów samorządowych znacznie różnią się w różnych krajach. Wątpię, czy można wyróżnić jakieś modele wyborów samorządowych na wzór modeli samorządu terytorialnego, jednak możliwe jest zaznaczenie opcji dla zróżnicowania wyborów lokalnych. Można wyróżnić takie podstawowe cechy, którymi różnią się wyborze systemy na miejscach:

- stopień integracji z systemem ogólnokrajowych wyborów;
- obecność wyborczych kwalifikacji;
- odstępach czasu przeprowadzenia wyborów;
- sposób określenia liczby posłów;
- funkcje tworzenia okręgów wyborczych;
- typ systemu wyborczego.

Stopień integracji z systemem ogólnokrajowych wyborów

Psychicznie, technologicznie i instytucjonalnie wybory centralnego i lokalnego poziomów są różne. Jednak w wielu krajach na świecie wybory lokalne zintegrowane z elektoralnym systemem przyjętym centralnego poziomu. Często zasady centralnych i lokalnych wyborów są takie same, a same wybory odbywają się w jeden dzień. Zaletą takiego systemu polega na tym, że frekwencja na pewno będzie więcej, bo ludzie będą mogli głosować na swoich wybrańców za

¹⁰ О. Батанов, Місцеве самоврядування в політичній системі України: історія, проблеми, перспективи, "Часоп. Київ. ун-ту права", 2004 nr 1, s. 38.

¹¹ Європейська хартія місцевого самоврядування, Страсбург, 15 жовтня 1985 року, http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_036 [07.10.2017].

jednym razem. Wadą jest to, że wybory lokalne, zwykle pozostają w cieniu ogólnokrajowych, które tradycyjnie wywołują większe zainteresowanie wyborców.

W wielu krajach europejskich wybory lokalne odbywają się za rok lub dwa, aż do wyborów parlamentarnych. Różne ramy czasowe przeprowadzenia krajowych i lokalnych wyborów z jednej strony przyczyniają się do zaangażowania samorządów jasne, przywódców politycznych, z drugiej – pozwalają społeczeństwu mniej lub bardziej adekwatnie ocenić wyniki wyborów, które odbyły się wcześniej, i odpowiednio dostosować swój kolejny wybór¹².

Częstotliwość wyborów – jedna z głównych zasad prawa wyborczego, zapisaną w Deklaracji o kryteriach wolnych i uczciwych wyborów, przyjętej w 1994 roku na 154 sesji Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy. Okresowe tworzenie struktur władzy, które by spełniały interesy i aspiracje każdego członka społeczeństwa, a także racjonalne istnienie społeczeństwa w ogóle – jest główną funkcją i celem politycznych wyborów. Zasada okresowości wyborów zapewniona w wyborach lokalnych we wszystkich krajach świata i jest ustalana na okres kadencji organów przedstawicielskich. Ostatni waha się od 2 do 6 lat. Na przykład, minimalny okres kadencji rad w Szwecji, Estonii (3 lata), maksymalny okres – w Belgii i Francji (6 lat)¹³. Zalety krótkich kadencji rad wiążą się z tym, że członkowie rady muszą mieć szczególną i stałą uwagę dlatego, czego naprawdę chcą wyborcy, ponieważ te ostatnie mają dość ścisłą kontrolę nad działalnością swoich przedstawicieli, wady – deputowanych rad za krótki okres kadencji mogą nie zdążyć zapoznać się z charakterem i specyfiką pracy w organach przedstawicielskich samorządu terytorialnego. Zalety długich kadencji rad wiążą się z jednej strony z argumentami oszczędności finansowej, bo wybory wymagają znacznych nakładów z budżetu lokalnego, z drugiej – z większą zdolnością do podejmowania trudnych politycznie niepopularnych decyzje, które mogą być istotne dla długoterminowego dobrobytu obywateli. Również w radach o przedłużonej kadencji powszechna praktyka wyborów w kilku etapach, w wyniku czego następuje okresowa aktualizacja rad. Oznacza to, że w wyborach w osobny samorząd za jednym razem wybierana jest tylko część członków rady. Argument na rzecz takich kolejnych wyborów polega na tym, że przyczyniają się one do ciągłości i stabilności w składzie rady, ponieważ niewielu urzędników mogą jednocześnie odejść na rezygnacje. Argument przeciwko kolejnych wyborów w tym, że oni pozbawiają niezadowolony elektorat możliwości wprowadzić drastyczne zmiany w wyniku pewnych wyborów¹⁴.

Sposób określenia liczby posłów. Liczba posłów, którzy będą reprezentować interesy wspólnoty terytorialnej, zazwyczaj, określa się na podstawie liczby ludności zamieszkującej w odpowiedniej miejscowości. Choć odpowiednia zależność jest charakterystyczne dla większości krajów, liczebność organów przedstawicielskich znacznie różni się¹⁵.

¹² Зарубіжний досвід організації роботи місцевої влади, ред. П.Ворона, Полтава 2009, s.288.

¹³ Вибори в Європейському Союзі, ред. Д. Ковриженко. – Київ 2006, s.156.

¹⁴ Electoral systems and voting procedures at local level: Report by Steering Committee on Local and Regional Democracy in Series "Local and regional authorities in Europe", 1998 nr 68, s.29.

¹⁵ K. Finegold, *Experts and Politicians: Reform Challenges to Machine Politics in New York, Cleveland, and Chicago*, Princeton 1995, s. 71-74

W literaturze przedstawiono wiele argumentów na rzecz zarówno małych, jak i licznych rad. Większość północnoamerykańskich badaczy twierdzą, że mniejsze rady – lepiej, niż duże. Niektórzy uważają, że rada gminy musi być podobna do rady nadzorczej prywatnej firmy; jej członkowie nie muszą się mieszać w politykę, a zajmować się tylko określeniem tego, co jest najlepsze dla interesów miasta w ogóle¹⁶. Inni autorzy wskazują na to, że zbyt duże wskazówki borykają się z wieloma problemami – czas osobistego zatrudnienia posłów znacznie się skraca i/lub nawet znika, znaczna część pracy jest przekazywana organom, zaangażowanie posłów w wielu sprawach jest ograniczone, ocena działalności posłów staje się trudniejsza, jeśli w ogóle możliwe, cierpi motywacja, system mniej otwarty na krytykę i dla ewentualnych zmian, i dla administracji staje się łatwiejsze do kontroli najwyższej z pomocą taktyki „dziel i rządź”¹⁷. W ten sposób małe rady działają wystarczająco skutecznie w przypadku, gdy składają się z doświadczonych specjalistów-menedżerów, bez szczególnych preferencji partyjnych. Kiedy w miejskiej polityce aktywnie zaangażowane partie polityczne, tym lepsze stają się stosunkowo duże rady, ponieważ strony mogą wnieść pewną kolejność i przewidywalność zbiorowych zachowań.

Ponieważ w wielu krajach rolę partyjnego czynnika wzrasta w miejskiej polityce, europejski doświadczenie wykazuje tendencję do wzrostu liczby organów przedstawicielskich samorządu terytorialnego, przede wszystkim w terytorialnych wspólnotach, gdzie jest wielu mieszkańców. Ostatnia również ze względu na chęć w największym stopniu być zgodne z zasadą demokracji i zagwarantować kolegialność, obiektywizm i legalność ich działalności. W większości krajów europejskich liczba deputowanych, reprezentujących interesy dużych i małych wspólnot terytorialnych, znacznie się różni. Na przykład, liczba deputowanych w lokalnych radach Austrii waha się od 7 do 100 członków (Wiedeń – 100), we Włoszech – od 12 do 80, w Niemczech – od 5 do 80, Finlandii – od 17 do 85, Francji – od 9 do 69 (ale Paryż przedstawiony 163 doradcami, Marsylia – 101, Lyon – 73), Szwecji – od 31 do 101 i tym podobne. W niektórych krajach europejskich działają stosunkowo niewielkie rad gmin wraz z licznymi poradami regionalnej lub pośredniego poziomu. W szczególności, w Portugalii liczba radnych gminnych i miejskich rad waha się od 4 do 19, natomiast regionalne zgromadzenie ustawodawcze Madery przedstawione 61 doradcą, Azorów – 52 doradcami; w Hiszpanii rady gmin składają się z 5-25 członków (z przyrostem o 1 członka na każde 100 000 wyborców), a ustawodawczych 17 autonomicznych regionów i 2 samodzielnych miast składają się z 25-135 członków; w Holandii rady gmin składają się z 7-45 członków, a zgromadzenie ustawodawcze prowincji – z 43-83 członków¹⁸.

Kształtowanie okręgów wyborczych. Ta lub inna wyborcza łódź musi określać: deputowani do rady muszą startować na jednym administracyjnym okręgu lub na kilku. Administracyjny

¹⁶ Місцеві вибори в Україні: проблеми правового регулювання, ред. Д.Ковриженко, Київ 2006, s. 136.

¹⁷ Зарубіжний досвід організації роботи місцевої влади..., s.139.

¹⁸ В. Яворський, Місцеве самоврядування і вибори в Україні в Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр., Харків 2002, s.48.

okręg - podział geograficzny jednostki organizacyjnej samorządu terytorialnego, z którego wybierają jednego lub więcej członków organu zarządzającego. W przypadku, gdy wybierają jednego członka organu, chodzi o jednomandatowy okręg wyborczy; w przypadku, gdy decyduje się dwóch lub więcej członków rady – chodzi o wielomandatowy okręg wyborczy. Oznacza to, że wybór rodzaju okręgu wyborczego jest związany z typem systemu wyborczego. W warunkach systemu większościowego wyborów w okręgu mogą być jednomandatowe i wielomandatowe, w warunkach proporcjonalnego systemu – tylko wielomandatowy.

Jak zauważa J. Szweda, aby każdej okolicy dać możliwość uczestniczenia poprzez swoich przedstawicieli w rozwiązywaniu lokalnych problemów, często wybory odbywają się w jednomandatowych okręgach wyborczych. Ponieważ takie dystrykty bardzo małe, są one dość podobne, i to na ogół dobrze. Ale jeśli chcesz osiągnąć różnorodność przedstawionych interesów w wyborach do organów samorządu terytorialnego, w celu tworzenia okręgów można zastosować tak zwaną zasadę „segmentacji”. W tym przypadku wyborcze okręgi nie powstają wokół konkretnych obszarów, a w postaci jakby wyciętych segmentów koła od centrum miasta i podmiejskich okolic¹⁹.

Cięcie okręgów wyborczych mogą być zbieżne, albo nie zbieżne z administracyjno-terytorialnym podziałem kraju. W administracyjno-terytorialnych jednostkach z dużą ilością ludności okręgi przycinane specjalnie dla wyborów. Zaletą obecności okręgów polega na tym, że gwarantuje reprezentację od każdej części terytorium, co jest szczególnie ważne dla lokalnych samorządów, które znajdują się w bardziej zaludnionych obszarach o znacznym stężeniu w poszczególnych częściach terytorium jednolitego na tle pochodzenia etnicznego ludności²⁰. Braki w tym, że przedstawiciele okręgów mogą być bardziej zainteresowani o dobro mieszkańców swojego okręgu, niż w populacji ogólnej.

Typ systemu wyborczego

Typ systemu wyborczego (większościowy, proporcjonalny, mieszany) – najbardziej istotny parametr różnicowania wyborów lokalnych. Zastosowanie tego lub innego typu systemu wyborczego zależy od wielu czynników: historycznych warunków, specyficznych zadań rozwoju politycznego, kulturowo-historycznych tradycji i tym podobne. W każdym konkretnych warunkach wybrany typ systemu wyborczego może zapewnić wpływ partii politycznych na kształtowanie i realizację polityki miejskiej, efektywne funkcjonowanie systemu organów samorządu terytorialnego, przedstawicielstwo mniejszości narodowych i kobiet w organach władzy, związek między wyborcami a wybranymi posłami, wzmocnienie zasobów kadrowych partii i tym podobne. Warto zauważyć, że dziś jednym z najbardziej istotnych czynników, które wpływają na wybór typu systemu wyborczego w wielu krajach są liczby

¹⁹ Ю. Швед, *Вибори та виборчі системи. Європейські стандарти та досвід для утвердження демократії в Україні*, Львів 2010, s.44.

²⁰ *Зарубіжний досвід організації роботи місцевої влади...*, s.223.

wyborców zarejestrowanych w obrębie danego terytorium. Przynajmniej w jednej trzeciej państw europejskich liczba wyborców jest decydującą przy udzielaniu odpowiedzi na pytanie o to, w jakim systemie należy przeprowadzać wybory samorządowe do rad najniższego poziomu. To podejście jest stosowane w Grecji (w gminach z liczbą wyborców do 5000 stosuje się jeden system wyborów; w dużych gminach – inny), Hiszpania (w społecznościach, przedstawionych 250 wyborców, wybory odbywają się według ordynacji *większościowej*, w dużych społecznościach – proporcjonalne), Włochy (15000 wyborców), Luksemburg (3000 wyborców), Polska (20000 wyborców), Słowenia (rady, w których liczba członków jest mniejsza niż 12, stosuje się system ordynacji *większościowej*, w radach z dużą ilością członków – proporcjonalny system); Węgry (10000 wyborców), Francja (3500 wyborców)²¹.

Reprezentatywne organy, które, w rzeczywistości, są najważniejszym składnikiem samorządu terytorialnego, zazwyczaj wybierani są według bezpośrednich wyborów populacji danej administracyjnej jednostki terytorialnej. Praktyka innych krajów do stosowania w wyborach lokalnych systemów wyborczych jest dość zróżnicowana. Wybory do organów lokalnej władzy zdarzają się większościowego, proporcjonalne i mieszanego systemów, który zawiera elementy poprzednich typów, starając się łączyć mocne strony. Naszym zdaniem, to oznacza tylko jedno – jedyne właściwe podejście w wyborze systemu wyborczego nie istnieje, jednak opierając się na doświadczenie demokratycznych krajów europejskich, można określić podstawowe trendy w jego wyborze.

²¹ Вибори в Європейському Союзі..., s.76.